

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการในการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่สีเขียวของสมาชิกในครัวเรือนในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ และ (3) เพื่อศึกษาหาแนวทางหรือมาตรการร่วมกันระหว่างเทศบาลกับประชาชน ในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผสมผสานกับเชิงปริมาณ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม การสนทนากลุ่มย่อยแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ประกอบด้วย 3 ตำบล คือ 1. ตำบลหนองหาร 2. ตำบลป่าไผ่ และ 3. ตำบลหนองจ่อม ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 382 ครัวเรือน สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 374 คน คิดเป็นร้อยละ 97.91 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียวอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งความรู้ความเข้าใจที่ได้มานั้นได้รับมาจากสื่อต่างๆ เช่น เอกสาร, แผ่นปลิว, โทรทัศน์, หนังสือพิมพ์, วิทยุ, อินเทอร์เน็ต, ผู้นำชุมชน, ผู้ชำนาญการ, เจ้าหน้าที่จากทางราชการ และอื่นๆ ออกจากหลายช่องทาง แต่ยังมีบางส่วนที่ยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียว และเมื่อกล่าวถึงพื้นที่สีเขียวชาวบ้านก็มักจะนึกถึงเพียงแค່สวนสาธารณะ

เท่านั้น ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คาดเคลื่อนไม่ตรงกันทั้งนี้หน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบจะต้องถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่คนในชุมชนต่อไป

5.1.2 ความต้องการในการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมจริงของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการในการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมจริงของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในภาพรวมความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.05 และการมีส่วนร่วมจริงของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.27 แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรื่องพื้นที่สีเขียวในชุมชน แต่ก็ไม่ค่อยมีเวลาว่างที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากนักถึงแม้ว่าจะมีการณรงค์เกี่ยวกับผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการขาดแคลนพื้นที่สีเขียวก็ตาม นอกจากนี้บางส่วนยังไม่อยากเข้ามามีส่วนร่วม เพราะคิดว่าตนเองไม่ได้รับประโยชน์จากพื้นที่สีเขียวในรูปแบบของสวนสาธารณะมากนัก เนื่องจากตนเองเข้ามาใช้บริการในสวนสาธารณะน้อยมาก และต้นไม้ที่ปลูกไม่สามารถนำดอกผลไปใช้ประโยชน์ได้เลย นอกจากความร่มรื่น และความสวยงาม ซึ่งสาเหตุเหล่านี้เกิดจากการมีความรู้ ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องจึงไม่เห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวมากนัก และไม่ค่อยอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ทางเทศบาลได้จัดขึ้น

5.1.3 แนวทางหรือมาตรการร่วมกันระหว่างเทศบาลกับประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางและมาตรการร่วมกันในการจัดการพื้นที่สีเขียวในชุมชนสามารถสรุปได้ดังนี้ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนในชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่สีเขียว โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน ยกตัวอย่างเช่น สร้างกระแสการปลูกต้นไม้โดยการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ ให้มากขึ้น รวมถึงร่วมกันดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกไปแล้วด้วย ไม่ใช้ปลูกอย่างเดียวจะต้องมีการติดตามประเมินผลด้วยว่าต้นไม้ยังอยู่หรือไม่ และมีการบำรุงรักษาจัดการอย่างไร โดยอาจจะจัดกิจกรรมให้เด็กๆ ในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาต้นไม้ในชุมชนของตัวเองก็ได้ ในส่วนของการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชนโดยการปลูกต้นไม้เพิ่มบริเวณที่ว่างต่างๆ ภายในชุมชน อาจเป็น

ต้นไม้ที่สามารถนำดอก ผล หรือส่วนต่างๆ ของต้นไม้ไปใช้ประโยชน์ได้ด้วย รวมถึงการสร้างเส้นทางจักรยานควบคู่ไปกับเส้นทางสีเขียวในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนหันมาใช้จักรยาน และเป็นการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวในชุมชนในอีกรูปแบบหนึ่งร่วมกัน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นหนทางในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด เพราะประชาชนในชุมชนจะเกิดความผูกพัน ความรัก ห่วงแหน และเห็นประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเอง ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในชุมชน ทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดความตระหนักและจิตสำนึกที่ดีในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่กระบวนการในการมีส่วนร่วม ซึ่งการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจึงจะสำเร็จและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งบัลลังค์ วิเศษศรี (2543) ที่ศึกษาเรื่อง ศักยภาพการเพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยประชาชนมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าประชาชนต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนต้องการสวนสาธารณะที่ร่มรื่น มีลานกีฬา ที่จอดรถ และห้องน้ำที่สะอาด ผลจากการศึกษาแตกต่างกันในส่วนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเกือบทุกขั้นตอน ยกเว้นความต้องการมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดการพื้นที่สีเขียวในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนมีความต้องการพื้นที่สีเขียวในรูปแบบของเส้นทางจักรยานสีเขียวมากกว่าพื้นที่สีเขียวในรูปแบบของสวนสาธารณะ เพราะประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากเส้นทางจักรยานสีเขียวมากกว่า ซึ่งผลที่ได้ในแต่ละพื้นที่นั้นจะมีผลแตกต่างกันไปตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยความคิดเห็นของ ไพรัตน์ เฉชะรินทร์ ปรัชญา เวสารัตน์ และประธาน สุวรรณมงคล (2527, อ้างในทวีทอง หงส์วิวัฒน์, 2527) อคิน ระพีพัฒน์ (2527) และเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2537) เสนอว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมใดๆ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น โครงการ และสอดคล้องกับ โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ (2545) ที่กล่าวว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ตั้งแต่การสำรวจปัญหา การค้นหาแนวทางแก้ไข การคิดค้นและการกำหนดกิจกรรมต่างๆ และการดำเนินการแก้ไข ทั้งนี้ชุมชนต้องมี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานตลอดกระบวนการ และมนัส สุวรรณ (2549) กล่าวว่า ในโครงการพัฒนาใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกิจการสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายใต้ความรับผิดชอบโดยองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมถือว่าเป็นหลักการ และกุศโลบายสำคัญที่ทำให้โครงการนั้นประสบผลสำเร็จง่ายขึ้น รวมถึงเป็นการลดกระแสการต่อต้านหรือการคัดค้านการดำเนินโครงการนั้นๆ ผลที่ตามมาคือ การร่วมแรงร่วมใจร่วมความคิด และอาจรวมไปถึงการร่วมทุนทรัพย์สำหรับโครงการพัฒนานั้นด้วย และที่สำคัญการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาทยังเป็นการให้เกียรติกันในฐานะที่เขาเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) หรือในฐานะที่เขาเป็นเจ้าของทรัพยากร

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนทุกคนในชุมชนควรทำอย่างจริงจัง และอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในชุมชน รวมไปถึงเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชนด้วย
2. ควรจะได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในส่วนของเทศบาลเมืองแม่โจ้มีศักยภาพสูง เพราะมีมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในน่าจะขอความร่วมมือจากทางมหาวิทยาลัยให้สนับสนุนในการให้ความรู้แก่คนภายในชุมชน เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่สีเขียวในชุมชนได้
3. ถ้าทางเทศบาลมีข้อจำกัดทางด้านพื้นที่ในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้แก่ชุมชน น่าจะศึกษาการจัดสวนแบบแนวตั้ง ซึ่งจะเป็นทางออกที่ดีในการจัดการพื้นที่สีเขียวในชุมชน

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไป ควรที่จะขยายพื้นที่ในการวิจัยมากขึ้น เช่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือเทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบลอื่นๆ โดยนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบถึงความคล้ายคลึง และแตกต่างกัน ทำให้การจัดการในเรื่องพื้นที่สีเขียวเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น